

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยของเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ

1. ผลการวิจัยเชิงปริมาณ
2. ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

ผู้วิจัยจะเสนอผลการวิจัยเชิงปริมาณเรียงตามลำดับต่อไปนี้

1. ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง
2. ระดับความรู้ความเข้าใจในเรื่องมูลฝอยและการคัดแยกมูลฝอย
3. การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการคัดแยกมูลฝอย
4. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอย
5. ความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยด้านต่างๆ

และในภาพรวม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยอื่นๆ

6. ปัญหาที่เกิดขึ้นในการคัดแยกมูลฝอย
7. ข้อเสนอแนะต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอย

1. ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างคือครัวเรือนในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่จำนวน 400 ครัวเรือน โดยผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์กับหัวหน้าครัวเรือนหรือสมาชิกในครัวเรือนผู้มีความรู้เกี่ยวกับมูลฝอยและการคัดแยกมูลฝอย ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างมีดังนี้

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 66.0 เป็นเพศชายร้อยละ 34.0 อายุของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ที่ระหว่าง 21-35 ปี ร้อยละ 47.3 รองลงมาอยู่ที่ระหว่าง 36-45 ปี ร้อยละ 30.3 อายุมากกว่า 45 ปี ร้อยละ 17.5 และอายุน้อยกว่า 21 ปี ร้อยละ 5.0

ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือระดับประถมศึกษา ร้อยละ 26.0 รองลงมาคือระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ร้อยละ 23.5 ระดับปริญญาตรีร้อยละ 19.8 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นร้อยละ 16.3 ระดับอนุปริญญา/ปวส. ร้อยละ 12.3 ระดับสูงกว่าปริญญาตรี

ร้อยละ 1.8 และกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้รับการศึกษาร้อยละ 0.5

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับราชการ/รับจ้างร้อยละ 51.8 รองลงมาประกอบอาชีพค้าขายร้อยละ 35.0 และกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีอาชีพ (นักเรียน, นักศึกษา และแม่บ้าน) ร้อยละ 13.3

รายได้ของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ที่ระหว่าง 6,000-15,000 บาท ร้อยละ 53.3 รองลงมาอยู่ที่ระหว่าง 15,001-30,000 บาท ร้อยละ 23.0 รายได้น้อยกว่า 6,000 บาท ร้อยละ 15.5 และรายได้มากกว่า 30,000 บาท ร้อยละ 8.3

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระยะเวลาการอยู่อาศัยในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่น้อยกว่า 10 ปี ร้อยละ 43.3 รองลงมาอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลมากกว่า 20 ปี ร้อยละ 32.5 และกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลระหว่าง 10-20 ปี ร้อยละ 24.5 รายละเอียดแสดงตามตาราง 9

ตาราง 9 ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	136	34.0
หญิง	264	66.0
รวม	400	100.0
อายุ (ปี) mean = 36.20, min = 13, max = 80, s.d. = 10.11		
น้อยกว่า 21 ปี	20	5.0
21-35	189	47.3
36-45	121	30.3
มากกว่า 45	70	17.5
รวม	400	100.0
การศึกษา		
ไม่ได้ศึกษา	2	0.5
ประถมศึกษา	104	26.0
มัธยมศึกษาตอนต้น	65	16.3
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	94	23.5

ร้อยละ 1.8 และกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้รับการศึกษาร้อยละ 0.5

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับราชการ/รับจ้างร้อยละ 51.8 รองลงมาประกอบอาชีพค้าขายร้อยละ 35.0 และกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีอาชีพ (นักเรียน, นักศึกษา และแม่บ้าน) ร้อยละ 13.3

รายได้ของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ที่ระหว่าง 6,000-15,000 บาท ร้อยละ 53.3 รองลงมาอยู่ที่ระหว่าง 15,001-30,000 บาท ร้อยละ 23.0 รายได้น้อยกว่า 6,000 บาท ร้อยละ 15.5 และรายได้มากกว่า 30,000 บาท ร้อยละ 8.3

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระยะเวลาการอยู่อาศัยในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่น้อยกว่า 10 ปี ร้อยละ 43.3 รองลงมาอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลมากกว่า 20 ปี ร้อยละ 32.5 และกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลระหว่าง 10-20 ปี ร้อยละ 24.5 รายละเอียดแสดงตามตาราง 9

ตาราง 9 ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	136	34.0
หญิง	264	66.0
รวม	400	100.0
อายุ (ปี) mean = 36.20, min = 13, max = 80, s.d. = 10.11		
น้อยกว่า 21 ปี	20	5.0
21-35	189	47.3
36-45	121	30.3
มากกว่า 45	70	17.5
รวม	400	100.0
การศึกษา		
ไม่ได้ศึกษา	2	0.5
ประถมศึกษา	104	26.0
มัธยมศึกษาตอนต้น	65	16.3
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	94	23.5

ตาราง 9 (ต่อ)

ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อนุปริญญา/ปวส.	49	12.3
ปริญญาตรี	79	19.8
สูงกว่าปริญญาตรี	7	1.8
รวม	400	100.0
อาชีพ		
รับราชการ/รับจ้าง	207	51.8
ค้าขาย	140	35.0
ไม่มีอาชีพ (นักเรียน, นักศึกษา และแม่บ้าน)	53	13.3
รวม	400	100.0
รายได้ (บาทต่อเดือน) mean = 15,645.18, min = 2,000, max = 100,000, s.d. = 14,959.41		
น้อยกว่า 6,000	62	15.5
6,000-15,000	213	53.3
15,001-30,000	92	23.0
มากกว่า 30,000	33	8.3
รวม	400	100.0
ระยะเวลาการอยู่อาศัย (ปี) mean = 16.74, min = 1, max = 58, s.d. = 12.67		
น้อยกว่า 10	172	43.3
10-20	98	24.5
มากกว่า 20	130	32.5
รวม	400	100.0

2. ระดับความรู้ความเข้าใจในเรื่องมูลฝอยและการคัดแยกมูลฝอย

จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องมูลฝอยและการคัดแยกมูลฝอยเป็นอย่างดี โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่สามารถตอบคำถามที่ใช้วัดระดับความรู้ความเข้าใจได้อย่างถูกต้องตามรายละเอียดในตาราง 10

ตาราง 10 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบคำถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในเรื่อง
มูลฝอยและการคัดแยกมูลฝอยได้ถูกต้อง

ลำดับที่	ความรู้ความเข้าใจในเรื่องมูลฝอยและการคัดแยกมูลฝอย	จำนวนผู้ที่ตอบ คำถามได้ถูกต้อง (คน) (n=400)	ร้อยละ
1	มูลฝอยหรือขยะ หมายถึง บรรดาสิ่งของเหลือใช้ต่างๆ ที่ไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้อีก	271	67.75
2	หากมีการคัดแยกมูลฝอยจะทำให้มูลฝอยเกิดมูลค่า	385	96.25
3	“มูลฝอยเปียก” เน่าเปื่อยได้ง่าย	359	89.75
4	“มูลฝอยแห้ง” ได้แก่ เศษอาหาร, เศษผัก, เศษผลไม้	356	89.00
5	การแยกมูลฝอยเปียกจะนำไปใช้ประโยชน์ในการทำปุ๋ยหมักได้	339	84.75
6	ประชาชนไม่มีความจำเป็นที่จะต้องคัดแยกมูลฝอย เพราะมีเจ้าหน้าที่ของเทศบาลคอยทำหน้าที่อยู่แล้ว	374	93.50
7	การคัดแยกมูลฝอยก่อนทิ้งจะเพิ่มภาระงานให้กับเจ้าหน้าที่เก็บขนมูลฝอย	374	93.50
8	หากประชาชนมีการคัดแยกมูลฝอยก่อนทิ้งจะทำให้เทศบาลเสียค่าใช้จ่ายในการจัดการมูลฝอยน้อยลง	387	96.75
9	มูลฝอยจำพวกกระดาษ พลาสติก ขวด และโลหะบางส่วนสามารถแยกแล้วนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้อีก	340	85.00
10	รถสามล้อขายของเก่า (รถซาเล้ง) มีส่วนช่วยในการคัดแยกมูลฝอย	364	91.00
11	เป้าหมายหนึ่งของการคัดแยกมูลฝอย คือ การนำมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่	374	93.50
12	การคัดแยกมูลฝอยไม่เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการมูลฝอยของเทศบาล	311	77.75
13	การคัดแยกมูลฝอยสามารถแยกได้เป็น “มูลฝอยแห้ง” และ “มูลฝอยเปียก” เพียงสองประเภทเท่านั้น	254	63.50
14	“มูลฝอยอันตราย” เช่น ถ่านไฟฉาย แบตเตอรี่รถยนต์ ควรแยกใส่ถุงแล้วนำไปทิ้งต่างหาก	375	93.75
15	การคัดแยกมูลฝอยควรเริ่มต้นจากครอบครัวเราก่อน	375	93.75

ตาราง 10 (ต่อ)

ลำดับที่	ความรู้ความเข้าใจในเรื่องมูลฝอยและการคัดแยกมูลฝอย	จำนวนผู้ที่ตอบ คำถามได้ถูกต้อง (คน) (n=400)	ร้อยละ
16	ประชาชนควรทำการคัดแยกมูลฝอยก็ต่อเมื่อเทศบาลได้จัดเตรียมถังมูลฝอยแยกประเภทไว้แล้ว	334	83.50
17	การคัดแยกมูลฝอยจะทำให้เกิดข้อเสียมากกว่าข้อดี	366	91.50
18	การทิ้งมูลฝอยแบบแยกประเภทไม่ได้ช่วยลดปริมาณ มูลฝอยที่เทศบาลต้องกำจัดเลย	355	88.75
19	ปัจจุบันมีผู้ช่วยเขี่ยมูลฝอยเพื่อนำไปขายอยู่แล้ว เราจึงไม่ต้องคัดแยกมูลฝอยก่อนทิ้งก็ได้	376	94.00
20	เราจะช่วยประหยัดงบประมาณแผ่นดินได้ด้วยการคัดแยกมูลฝอยก่อนทิ้ง	364	91.00

ปัจจุบันหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการมูลฝอยได้ประชาสัมพันธ์และให้ความรู้ในเรื่องมูลฝอยและการคัดแยกมูลฝอยผ่านสื่อต่างๆ เป็นจำนวนมาก เช่น โทรทัศน์ วิทยุ ใบปิดประกาศ แผ่นพับหรือคู่มือ ซึ่งสื่อต่างๆ เหล่านี้ได้เข้าถึงประชาชนอย่างรวดเร็วและครอบคลุมทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ

เทศบาลนครหาดใหญ่ได้ผลิตสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์และให้ความรู้ในเรื่องมูลฝอยและการคัดแยกมูลฝอยออกมาเป็นจำนวนมากเช่นกัน ได้แก่ สถานีโทรทัศน์ช่อง 11 สถานีวิทยุของเทศบาล ใบปิดประกาศ แผ่นพับ วารสาร และรถกระจายเสียง ซึ่งสื่อต่างๆ ทั้งของหน่วยงานในส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นมีส่วนทำให้ประชาชนมีความรู้ในเรื่องมูลฝอยและการคัดแยกมูลฝอยมากขึ้น

ผลคะแนนจากตาราง 10 ซึ่งมีคะแนนเต็ม 20 คะแนน ผู้วิจัยได้ใช้การกระจายของคะแนนทั้งหมดมาจัดแบ่งช่วงระดับความรู้ความเข้าใจ โดยแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับความรู้ความเข้าใจต่ำ ปานกลาง และสูง โดยระดับความรู้ความเข้าใจต่ำอยู่ในช่วงคะแนน 0-9 ระดับความรู้ความเข้าใจปานกลางอยู่ในช่วงคะแนน 10-15 และระดับความรู้ความเข้าใจสูงอยู่ในช่วงคะแนน 16-20 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับความรู้ความเข้าใจในเรื่องมูลฝอยและการคัดแยกมูลฝอย

อยู่ในระดับสูงถึงร้อยละ 77.5 ระดับปานกลางร้อยละ 19.8 และระดับต่ำร้อยละ 2.8 รายละเอียดตามตาราง 11

ตาราง 11 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับความรู้ความเข้าใจในเรื่องมูลฝอยและการคัดแยกมูลฝอย

ระดับความรู้ความเข้าใจ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำ	11	2.8
ปานกลาง	79	19.8
สูง	310	77.5
รวม	400	100.0

3. การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการคัดแยกมูลฝอย

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 51.5 ไม่เคยรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการคัดแยกมูลฝอยของเทศบาลนครหาดใหญ่ ทั้งนี้เนื่องจากสื่อด้านการคัดแยกมูลฝอยที่สำคัญหรือเป็นสื่อหลักของเทศบาล ได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุ ใบปิดประกาศ และวารสาร จะเข้าถึงประชาชนเฉพาะบางกลุ่มเท่านั้น เช่น สื่อโทรทัศน์ซึ่งเสนอทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 11 มักเข้าถึงกลุ่มผู้ที่มีมรดกสถานีสถานีโทรทัศน์ของท้องถิ่น สื่อใบปิดประกาศมักเข้าถึงกลุ่มประชาชนที่ทำงานหรือทำกิจกรรมนอกที่อยู่อาศัยมากกว่า ผู้ที่ค้าขาย/ประกอบธุรกิจส่วนตัวหรือแม่บ้าน ซึ่งใช้เวลาอยู่อาศัยในที่อยู่อาศัยมากกว่า วารสารมักเข้าถึงกลุ่มประชาชนที่สนใจข้อมูลข่าวสารของเทศบาลหรือเป็นผู้ที่ทำงานอยู่ในเทศบาลหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเทศบาลนครหาดใหญ่

ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เคยรับรู้ร้อยละ 48.5 พบว่า เคยรับรู้จากการพบเห็นอุปกรณ์หรือเครื่องมือที่เกี่ยวข้องกับการคัดแยกมูลฝอยมากที่สุด รองลงมารับรู้จากสื่อวิทยุ โดยรายละเอียดของสื่อที่มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างเคยรับรู้แสดงดังตาราง 13

ตาราง 12 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเรื่องการคัดแยกมูลฝอย

การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เคย	194	48.5
ไม่เคย	206	51.5
รวม	400	100.0

ตาราง 13 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เคยรับรู้สื่อที่เกี่ยวกับการคัดแยกมูลฝอยของเทศบาลนครหาดใหญ่

ประเภทของสื่อ	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เคยรับรู้สื่อ (คน)* (n=400)	ร้อยละ
พบเห็นอุปกรณ์หรือเครื่องมือที่เกี่ยวข้อง	113	28.25
วิทยุ	86	21.50
โทรทัศน์	61	15.25
รถกระจายเสียง	55	13.75
การพูดคุยกับบุคคล	47	11.75
การบอกเล่าจากเยาวชนในครอบครัว	45	11.25
แผ่นพับ/ใบปลิว/ใบปิดประกาศ	30	7.50
หนังสือ/นิตยสาร/วารสาร	17	4.25
โรงเรียน	17	4.25
นิทรรศการ	15	3.75
แบบสำรวจ/แบบสอบถาม	13	3.25
หนังสือพิมพ์	10	2.50
งานเทศบาลพบชุมชน	10	2.50
อินเทอร์เน็ต	1	0.25

* กลุ่มตัวอย่างสามารถตอบได้มากกว่าหนึ่งคำตอบ

4. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอย

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยของเทศบาลนครหาดใหญ่เป็น 4 รูปแบบ คือ (การมีส่วนร่วมด้านการคิดและเสนอแนวทางการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมด้านการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล) และได้ทำการวิเคราะห์ถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้ง 4 รูปแบบและในภาพรวมโดยใช้วิธีการวัดระดับเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาปริมาณความมากน้อยของการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ มีส่วนร่วมในระดับต่ำ ปานกลาง และสูง

ช่วงคะแนนที่นำมาจัดระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นได้มาจากการแบ่งการกระจายของคะแนนจากแบบสัมภาษณ์ออกเป็นช่วง โดยคะแนนเต็มในส่วนการมีส่วนร่วมของประชาชน

ด้านการคิดและเสนอแนวทางการดำเนินงานเท่ากับ 30 คะแนน และเมื่อจัดแบ่งช่วงคะแนนแล้ว ระดับการมีส่วนร่วมต่ำอยู่ในช่วงคะแนน 0-13 ระดับการมีส่วนร่วมปานกลางอยู่ในช่วงคะแนน 14-21 และระดับการมีส่วนร่วมสูงอยู่ในช่วงคะแนน 22-30

คะแนนเต็มในส่วนการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการดำเนินงานเท่ากับ 35 คะแนน และเมื่อจัดแบ่งช่วงคะแนนแล้ว ระดับการมีส่วนร่วมต่ำอยู่ในช่วงคะแนน 0-15 ระดับการมีส่วนร่วมปานกลางอยู่ในช่วงคะแนน 16-26 และระดับการมีส่วนร่วมสูงอยู่ในช่วงคะแนน 27-35

คะแนนเต็มในส่วนการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการรับผลประโยชน์เท่ากับ 20 คะแนน และเมื่อจัดแบ่งช่วงคะแนนแล้ว ระดับการมีส่วนร่วมต่ำอยู่ในช่วงคะแนน 0-8 ระดับการมีส่วนร่วมปานกลางอยู่ในช่วงคะแนน 9-13 และระดับการมีส่วนร่วมสูงอยู่ในช่วงคะแนน 14-20

คะแนนเต็มในส่วนการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการประเมินผลเท่ากับ 15 คะแนน และเมื่อจัดแบ่งช่วงคะแนนแล้ว ระดับการมีส่วนร่วมต่ำอยู่ในช่วงคะแนน 0-6 ระดับการมีส่วนร่วมปานกลางอยู่ในช่วงคะแนน 7-10 และระดับการมีส่วนร่วมสูงอยู่ในช่วงคะแนน 11-15

คะแนนเต็มในส่วนการมีส่วนร่วมของประชาชนในภาพรวมเท่ากับ 100 คะแนน และเมื่อจัดแบ่งช่วงคะแนนแล้ว ระดับการมีส่วนร่วมต่ำอยู่ในช่วงคะแนน 0-45 ระดับการมีส่วนร่วมปานกลางอยู่ในช่วงคะแนน 46-70 และระดับการมีส่วนร่วมสูงอยู่ในช่วงคะแนน 71-100

4.1 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยด้านการคิดและเสนอแนวทางการดำเนินงาน

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้ให้คะแนนระดับการมีส่วนร่วมในด้านนี้อยู่ในระดับน้อยที่สุดหรือไม่มีส่วนร่วมเลยเป็นจำนวนมากที่สุด รายละเอียดแสดงตามตาราง 14

วิธีการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการคิดและเสนอแนวทางการดำเนินงานต่อเทศบาลนั้นสามารถกระทำได้ไม่ยาก วิธีการที่ง่ายและสะดวกรวดเร็วในปัจจุบันคือ การติดต่อทางโทรศัพท์ การพูดคุยหรือเสนอแนวความคิดผ่านคณะกรรมการชุมชน ฯลฯ แต่จากการศึกษาพบว่ายังมีกิจกรรมดังกล่าวเกิดขึ้นน้อยมาก กิจกรรมที่พบและเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านนี้คือ ประชาชนเริ่มมีการพูดคุยเกี่ยวกับปัญหามูลฝอยและการคัดแยกมูลฝอยอยู่บ้างในครัวเรือน โดยส่วนใหญ่เริ่มต้นจากเยาวชนในครอบครัวซึ่งได้รับความรู้เรื่องการคัดแยกมูลฝอยจากโรงเรียนแล้วนำมาถ่ายทอดด้วยการเล่าหรือพูดคุยกับบุคคลในครอบครัว

ตาราง 14 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ให้คะแนนระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยด้านการคิดและเสนอแนวทางการดำเนินงาน

กิจกรรมการมีส่วนร่วมในการคิดและเสนอแนวทางการดำเนินงาน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการมีส่วนร่วม (คน) (n=400)				
	(ร้อยละ)				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
- การพูดคุยหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลต่างๆ เช่น บุคคลในครอบครัวหรือบุคคลอื่นเกี่ยวกับการคัดแยกมูลฝอย	22 (5.5)	21 (5.3)	95 (23.8)	52 (13.0)	210 (52.5)
- การเสนอความคิดเห็นหรือแนวทางการดำเนินงานเกี่ยวกับการคัดแยกมูลฝอยแก่เจ้าหน้าที่เทศบาลที่ออกปฏิบัติงานบริเวณที่พักอาศัยของท่าน	10 (2.5)	20 (5.0)	38 (9.5)	27 (6.8)	305 (76.3)
- การเสนอความคิดเห็นหรือแนวทางการดำเนินงานเกี่ยวกับการคัดแยกมูลฝอยไปยังเทศบาลนครขนาดใหญ่ เช่น การแจ้งด้วยตนเอง การโทรศัพท์ การส่งจดหมายหรือการตอบแบบสอบถาม เป็นต้น	11 (2.8)	11 (2.8)	29 (7.3)	20 (5.0)	329 (82.3)
- การเสนอความคิดเห็นหรือแนวทางการดำเนินงานเกี่ยวกับการคัดแยกมูลฝอยแก่คณะกรรมการชุมชน	5 (1.3)	13 (3.3)	24 (6.0)	29 (7.3)	329 (82.3)
- การเข้าร่วมการประชุมในชุมชนและเสนอความคิดเห็นหรือแนวทางการดำเนินงานเกี่ยวกับการคัดแยกมูลฝอย	3 (0.8)	13 (3.3)	19 (4.8)	17 (4.3)	348 (87.0)
- การเข้าร่วมกิจกรรมเทศบาลพบประชาชนและเสนอความคิดเห็นหรือแนวทางการดำเนินงานเกี่ยวกับการคัดแยกมูลฝอย	7 (1.8)	9 (2.3)	20 (5.0)	20 (5.0)	344 (86.0)

จากการให้คะแนนของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้นำมาจัดช่วงคะแนนตามการกระจายของข้อมูลเพื่อแบ่งระดับการมีส่วนร่วม โดยผลที่ได้คือกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการมีส่วนร่วมด้านนี้อยู่ในระดับต่ำ แสดงตามตาราง 15

ตาราง 15 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยด้านการคิดและเสนอแนวทางการดำเนินงาน

ระดับการมีส่วนร่วม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำ	346	86.5
ปานกลาง	40	10.0
สูง	14	3.5
รวม	400	100.0

4.2 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยด้านการดำเนินงาน

กลุ่มตัวอย่างได้ให้คะแนนระดับการมีส่วนร่วมในด้านนี้แสดงตามตาราง 16

ตาราง 16 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ให้คะแนนระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยด้านการดำเนินงาน

กิจกรรมการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการมีส่วนร่วม (คน) (n=400)				
	(ร้อยละ)				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
- คัดแยกมูลฝอยบางประเภทกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ เช่น กระดาษหนังสือพิมพ์, เศษขวด, เศษกระป๋อง ฯลฯ	153 (38.3)	56 (14.0)	95 (23.8)	23 (5.8)	73 (18.3)
- คัดแยกมูลฝอยบางประเภทแล้วนำไปขายให้ผู้รับซื้อ	133 (33.3)	47 (11.8)	91 (22.8)	31 (7.8)	98 (24.5)
- กำจัดเศษอาหารโดยคัดแยกบางส่วนมาใช้ประโยชน์ เช่น นำไปเลี้ยงสัตว์, นำไปทำปุ๋ย	143 (35.8)	43 (10.8)	81 (20.3)	35 (8.8)	98 (24.5)
- ทิ้งมูลฝอยแยกตามประเภทของถังมูลฝอยแยกประเภทที่เทศบาลจัดไว้ให้	61 (15.3)	48 (12.0)	83 (20.8)	42 (10.5)	166 (41.5)
- ติดตามข่าวสารต่างๆ ของเทศบาลเกี่ยวกับการคัดแยกมูลฝอย	18 (4.6)	21 (5.3)	51 (12.8)	60 (15.0)	250 (62.5)
- แนะนำหรือให้ความรู้เรื่องการคัดแยกมูลฝอยแก่สมาชิกในครอบครัวหรือบุคคลอื่น	24 (6.0)	34 (8.5)	58 (14.5)	49 (12.3)	235 (58.8)
- เข้าร่วมนิทรรศการ การฝึกอบรม หรือกิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การคัดแยกมูลฝอย	7 (1.8)	11 (2.8)	27 (6.8)	29 (7.3)	366 (91.5)

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการคัดแยกมูลฝอยในด้านนี้ชัดเจนที่สุด เนื่องจากกิจกรรมที่เกิดขึ้นเป็นพฤติกรรมที่ได้ปฏิบัติกันมาเป็นเวลานานแล้ว คือ การนำมูลฝอยบางประเภทมาใช้ใหม่หรือคัดแยกแล้วนำไปขายหรือใช้ประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งในปัจจุบันจัดว่ากิจกรรมเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการคัดแยกมูลฝอยในชุมชน

จากการศึกษา ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่า การมีส่วนร่วมในการคัดแยกมูลฝอยเกิดขึ้นเนื่องจากผู้คัดแยกมูลฝอยได้รับผลประโยชน์อย่างชัดเจน ได้แก่ การคัดแยกมูลฝอยบางประเภทกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ เช่น กระดาษหนังสือพิมพ์ ขวด ขวดพลาสติก ฯลฯ ผู้คัดแยกจะประหยัดค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการนำมูลฝอยมาใช้ใหม่ ส่วนการคัดแยกมูลฝอยเพื่อนำไปขาย ผู้คัดแยกจะได้รับผลตอบแทนในรูปของเงินอย่างชัดเจน และการคัดแยกมูลฝอยจำพวกเศษอาหารมาใช้ประโยชน์ได้ก่อให้เกิด

เกิดความประหยัดอีกเช่นกัน กิจกรรมเหล่านี้ประชาชนจะมีส่วนร่วมในการปฏิบัติมากกว่าการคัดแยกมูลฝอยโดยการทิ้งมูลฝอยลงตามถังมูลฝอยแยกประเภท ซึ่งเป็นพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอยที่ชัดเจนอีกอย่างหนึ่ง

จากการให้คะแนนของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้นำมาจัดช่วงคะแนนตามการกระจายของข้อมูลเพื่อแบ่งระดับการมีส่วนร่วม โดยผลที่ได้คือกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการมีส่วนร่วมด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง แสดงตามตาราง 17

ตาราง 17 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยด้านการดำเนินงาน

ระดับการมีส่วนร่วม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำ	152	38.0
ปานกลาง	199	49.8
สูง	49	12.3
รวม	400	100.0

4.3 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยด้านการรับผลประโยชน์

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้ให้คะแนนระดับการมีส่วนร่วมในด้านนี้อยู่ในระดับน้อยที่สุดหรือไม่มีส่วนร่วมเลยเป็นจำนวนมากที่สุด รายละเอียดแสดงตามตาราง 18

ผลประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับจากการคัดแยกมูลฝอย คือ ผลประโยชน์ในรูปของเงินที่ได้จากการขายมูลฝอย ความประหยัดที่เกิดจากการนำมูลฝอยมาใช้ใหม่ และผลประโยชน์ที่เพิ่มขึ้นกับชุมชนหรือส่วนรวมคือ การจัดการมูลฝอยอย่างยั่งยืนในชุมชน เนื่องจากการคัดแยกมูลฝอยส่งผลให้ปริมาณมูลฝอยที่ต้องกำจัดลดลง การปฏิบัติงานของรัฐในการจัดการมูลฝอยจะง่ายและรวดเร็วขึ้น ซึ่งส่งผลให้ประสิทธิภาพในการจัดการมูลฝอยมีมากขึ้นด้วย

จากการศึกษาพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการคัดแยกมูลฝอยด้านการรับผลประโยชน์ในรูปแบบของเงินหรือความประหยัดที่เกิดจากการคัดแยกมูลฝอยมากที่สุด ส่วนผลประโยชน์ที่ประชาชนควรจะได้รับในรูปแบบอื่น เช่น ความสะอาดเรียบร้อยของชุมชน กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการคัดแยกมูลฝอย และอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการคัดแยกมูลฝอยของเทศบาล ประชาชนได้รับผลประโยชน์น้อยมาก ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนยังมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านการคัดแยกมูลฝอย

อยู่น้อย และกระบวนการจัดการมูลฝอยของเทศบาลด้านการคัดแยกมูลฝอยยังไม่เป็นรูปธรรมเท่าที่ควร

ตาราง 18 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ให้คะแนนระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยด้านการรับผลประโยชน์

กิจกรรมการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการมีส่วนร่วม (คน) (n=400)				
	(ร้อยละ)				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
- มีถังมูลฝอยแยกประเภทหรือถังคอนเทนเนอร์สำหรับทิ้งมูลฝอยของเทศบาลจัดไว้บริเวณที่พักอาศัยของท่าน	27 (6.8)	13 (3.3)	16 (6.5)	33 (8.3)	301 (75.3)
- ที่สาธารณะบริเวณที่พักอาศัยของท่านมีความสะอาดเรียบร้อยปราศจากเศษมูลฝอยตกค้าง	50 (12.5)	57 (14.3)	151 (37.8)	55 (13.8)	87 (21.8)
- มีกิจกรรมเกี่ยวกับการคัดแยกมูลฝอยจากเทศบาลมาสู่ท่าน ไม่ว่าจะเป็นการรณรงค์ประชาสัมพันธ์หรือกิจกรรมอื่นๆ เช่น การให้ความรู้เรื่องการคัดแยกมูลฝอยตามบ้านโดยเจ้าหน้าที่เทศบาล บริการรับซื้อมูลฝอยตามบ้าน เป็นต้น	19 (4.8)	22 (5.5)	74 (8.5)	41 (10.3)	284 (71.0)
- มีรายได้จากการนำมูลฝอยที่คัดแยกแล้วไปขายหรือประหยัดค่าใช้จ่ายเนื่องจากได้นำมูลฝอยที่คัดแยกแล้วมาใช้ประโยชน์	90 (22.5)	42 (10.5)	76 (19.0)	49 (12.3)	143 (35.8)

จากการให้คะแนนของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้นำมาจัดช่วงคะแนนตามการกระจายของข้อมูลเพื่อแบ่งระดับการมีส่วนร่วม โดยผลที่ได้คือกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการมีส่วนร่วมด้านนี้อยู่ในระดับต่ำ แสดงตามตาราง 19

ตาราง 19 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยด้านการรับผลประโยชน์

ระดับการมีส่วนร่วม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำ	204	51.0
ปานกลาง	167	41.8
สูง	29	7.3
รวม	400	100.0

4.4 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยด้านการประเมินผล

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้ให้คะแนนระดับการมีส่วนร่วมในด้านนี้อยู่ในระดับน้อยที่สุดหรือไม่มีส่วนร่วมเลยเป็นจำนวนมากที่สุด รายละเอียดแสดงตามตาราง 20

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการคัดแยกมูลฝอยด้านการประเมินผลน้อยมาก เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมการคัดแยกมูลฝอยที่เทศบาลรณรงค์และประชาสัมพันธ์มาตั้งแต่ต้น จึงทำให้ไม่ได้รับทราบการปฏิบัติงานของเทศบาลอย่างสม่ำเสมอ และกลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการคัดแยกมูลฝอยด้านการดำเนินงาน โดยการคัดแยกมูลฝอยในครัวเรือนเป็นส่วนใหญ่ แต่มีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านการคัดแยกมูลฝอยกับเทศบาลน้อย เช่น การแยกทิ้งมูลฝอยลงถังมูลฝอยแยกประเภท การสนใจรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการคัดแยกมูลฝอยของเทศบาล จากข้อมูลเหล่านี้จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างไม่สามารถประเมินผลการปฏิบัติงานด้านการคัดแยกมูลฝอยของเทศบาลได้

ตาราง 20 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ให้คะแนนระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยด้านการประเมินผล

กิจกรรมการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการมีส่วนร่วม (คน) (n=400)				
	(ร้อยละ)				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
- การติดตามและรับทราบนโยบาย แผนงาน และโครงการต่างๆ ของเทศบาลเกี่ยวกับการคัดแยกมูลฝอย	7 (1.8)	14 (3.5)	37 (9.3)	40 (10.0)	302 (75.5)
- การสังเกตการดำเนินงานด้านการคัดแยกมูลฝอยของเทศบาลทุกๆ ด้าน เช่น การบริหารงาน การบริการ ฯลฯ	26 (6.5)	24 (6.0)	87 (21.8)	71 (17.8)	192 (48.0)
- การแจ้งผลการดำเนินงานต่างๆ เกี่ยวกับการคัดแยกมูลฝอยของเทศบาลกลับไปยังเทศบาล ไม่ว่าจะป็นวิธีการใดๆ ก็ตาม	3 (0.8)	9 (2.3)	33 (8.3)	36 (9.0)	319 (79.8)

จากการให้คะแนนของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้นำมาจัดช่วงคะแนนตามการกระจายของข้อมูลเพื่อแบ่งระดับการมีส่วนร่วม โดยผลที่ได้คือกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการมีส่วนร่วมด้านนี้อยู่ในระดับต่ำ แสดงตามตาราง 21

ตาราง 21 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยด้านการประเมินผล

ระดับการมีส่วนร่วม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำ	317	79.3
ปานกลาง	65	16.3
สูง	18	4.5
รวม	400	100.0

4.5 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอย

ในส่วนของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยในภาพรวมนั้น ผู้วิจัยได้นำคะแนนของระดับการมีส่วนร่วมทั้งสี่ด้านมาจัดช่วงตามการกระจายของข้อมูลเพื่อแบ่งระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยในภาพรวม โดยผลที่ได้คือกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับต่ำ ตามตาราง 22

ตาราง 22 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยในภาพรวม

ระดับการมีส่วนร่วม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำ	284	71.0
ปานกลาง	99	24.8
สูง	17	4.3
รวม	400	100.0

ผลการศึกษาในส่วนระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยสามารถตอบสนองสมมติฐานข้อที่ 1 ได้ว่า ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน เนื่องจากระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยด้านการดำเนินงาน กลุ่มตัวอย่างได้มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ในขณะที่ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยในด้านการคิดและเสนอแนวทางการ

ดำเนินงาน ด้านการรับผลประโยชน์ ด้านการประเมินผล และในภาพรวม กลุ่มตัวอย่างได้มีส่วนร่วมอยู่ในระดับต่ำทั้งหมด

5. ความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยด้านต่าง ๆ และในภาพรวม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยอื่น ๆ

ความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยจะพิจารณาตามระดับการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ และในภาพรวม โดยใช้ตัวแปรอิสระทั้งหมดเป็นเกณฑ์ในการเปรียบเทียบ ซึ่งผลการศึกษาเป็นดังนี้

5.1 ความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยด้านต่าง ๆ และในภาพรวม จำแนกตามเพศ

จากการทดสอบค่าที พบว่า ความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยด้านต่างๆ และในภาพรวมระหว่างกลุ่มตัวอย่างเพศชายและเพศหญิงไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปได้ว่าเพศชายและเพศหญิงมีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยด้านต่างๆ และในภาพรวมไม่แตกต่างกัน รายละเอียดตามตาราง 23

ตาราง 23 การทดสอบความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยด้านต่างๆ และในภาพรวม จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (n=400)	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	t	p value
1. การมีส่วนร่วมฯ ด้านการคิดและเสนอแนวทางการดำเนินงาน					
ชาย	136	34.0	8.85	.260	.795
หญิง	264	66.0	8.73		
2. การมีส่วนร่วมฯ ด้านการดำเนินงาน					
ชาย	136	34.0	17.23	-.624	.533
หญิง	264	66.0	17.62		
3. การมีส่วนร่วมฯ ด้านการรับผลประโยชน์					
ชาย	136	34.0	8.31	-1.926	.055
หญิง	264	66.0	8.97		

ตาราง 23 (ต่อ)

เพศ	จำนวน (n=400)	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	t	p value
4. การมีส่วนร่วม ด้านการประเมินผล					
ชาย	136	34.0	4.71	-.909	.364
หญิง	264	66.0	4.94		
5. การมีส่วนร่วม ในภาพรวม					
ชาย	136	34.0	39.10	-.816	.415
หญิง	264	66.0	40.26		

ผลการศึกษาในส่วนความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอย จำแนกตามเพศ สามารถตอบสนองสมมติฐานข้อที่ 2 ได้ว่า ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน เนื่องจากประชาชนที่มีเพศแตกต่างกันจะมีระดับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกมูลฝอยในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

จากการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศหญิงไม่ได้เป็นบุคคลหลักในการจัดการมูลฝอยหรือทำการคัดแยกมูลฝอยในครัวเรือน เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างเพศหญิงมีการดำรงชีวิตแบบคนในชุมชนเมืองซึ่งจำเป็นต้องออกไปประกอบอาชีพนอกที่อยู่อาศัย (กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศหญิงมีจำนวนทั้งหมด 264 คน มีอาชีพรับราชการ/รับจ้างจำนวน 118 คน หรือร้อยละ 44.70 มีอาชีพค้าขาย 111 คน หรือร้อยละ 42.05 และไม่มีอาชีพโดยเป็นนักเรียน, นักศึกษา หรือแม่บ้านจำนวน 35 คน หรือร้อยละ 13.25) จึงทำให้พฤติกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวันมักไม่มีความแตกต่างกับเพศชายมากนัก รวมถึงพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยในครัวเรือนด้วย และจากการสัมภาษณ์พบว่าแม้ว่ากลุ่มตัวอย่างเพศหญิงจะประกอบอาชีพอยู่ที่พักอาศัยหรือเป็นแม่บ้าน แต่ส่วนใหญ่ยังคงไม่ได้เป็นบุคคลหลักที่ทำการคัดแยกมูลฝอยในครัวเรือน

5.2 ความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยด้านต่างๆ และในภาพรวม จำแนกตามอายุ

จากการทดสอบความแปรปรวน ความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยด้านการคิดและเสนอแนวทางการดำเนินงาน ด้านการดำเนินงาน ด้านการ

ประเมินผล และในภาพรวมระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกันไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยด้านการคิดและเสนอแนวทางการดำเนินงาน ด้านการดำเนินงาน ด้านการประเมินผล และในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ในขณะที่ความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยด้านการรับผลประโยชน์ระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยด้านการรับผลประโยชน์แตกต่างกัน โดยได้เปรียบเทียบความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมฯ ด้านการรับผลประโยชน์ระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกันเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 21-35 ปี จะมีระดับการมีส่วนร่วมฯ ด้านการรับผลประโยชน์แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 36-45 ปี และกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุมากกว่า 45 ปี รายละเอียดตามตาราง 24

ตาราง 24 การทดสอบความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยด้านต่างๆ และในภาพรวม จำแนกตามอายุ

อายุ (ปี)	จำนวน	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	F	p value
1. การมีส่วนร่วมฯ ด้านการคิดและเสนอแนวทางการดำเนินงาน					
น้อยกว่า 21	20	5.00	9.35	2.202	.087
21-35	189	47.25	8.74		
36-45	121	30.25	8.12		
มากกว่า 45	70	17.50	9.83		
รวม	400	100.00	8.77		
2. การมีส่วนร่วมฯ ด้านการดำเนินงาน					
น้อยกว่า 21	20	5.00	18.05	1.699	.167
21-35	189	47.25	16.89		
36-45	121	30.25	17.63		
มากกว่า 45	70	17.50	18.69		
รวม	400	100.00	17.49		

ตาราง 24 (ต่อ)

อายุ (ปี)	จำนวน	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	F	p value
3. การมีส่วนร่วมฯ ด้านการรับผลประโยชน์					
น้อยกว่า 21	20	5.00	8.40	3.124	.026
21-35	189	47.25	8.29		
36-45	121	30.25	9.04		
มากกว่า 45	70	17.50	9.56		
รวม	400	100.00	8.74		
อายุ 21-35 ปี แตกต่างจากอายุ 36- 45 ปี และอายุมากกว่า 45 ปี					
4. การมีส่วนร่วมฯ ด้านการประเมินผล					
น้อยกว่า 21	20	5.00	5.15	2.134	.095
21-35	189	47.25	4.72		
36-45	121	30.25	4.69		
มากกว่า 45	70	17.50	5.49		
รวม	400	100.00	4.86		
5. การมีส่วนร่วมฯ ในภาพรวม					
น้อยกว่า 21	20	5.00	40.95	2.406	.067
21-35	189	47.25	38.63		
36-45	121	30.25	39.47		
มากกว่า 45	70	17.50	43.56		
รวม	400	100.00	39.86		

ผลการศึกษาในส่วนความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอย จำแนกตามอายุ สามารถตอบสมมติฐานข้อที่ 2 ได้ว่า ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน เนื่องจากประชาชนที่มีอายุแตกต่างกันจะมีระดับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกมูลฝอยในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างทุกระดับอายุมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องมูลฝอยและการคัดแยกมูลฝอยดี โดยแหล่งความรู้ด้านการคัดแยกมูลฝอยที่ได้รับนั้น กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเยาวชนหรือกำลังศึกษาอยู่ ส่วนใหญ่จะได้รับจากโรงเรียนหรือสถานศึกษาและจากสื่อต่างๆ ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับอายุสูงขึ้นไปได้รับความรู้จากสื่อต่างๆ เช่นกัน และจากการบอกเล่าของเยาวชนในครอบครัว แม้ว่ากลุ่มตัวอย่างในทุกระดับอายุจะมีความรู้ในเรื่องการคัดแยกมูลฝอย แต่จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการมีส่วนร่วมในการคัดแยกมูลฝอยไม่แตกต่างกัน เช่น

เยาวชนมักมีส่วนร่วมในการบอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับการคัดแยกมูลฝอยให้กับบุคคลในครอบครัว แต่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการอย่างจริงจัง คือ การคัดแยกมูลฝอยก่อนทิ้งเพื่อนำไปขายหรือให้ประโยชน์อย่างอื่น ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับอายุสูงขึ้นไปซึ่งได้รับความรู้เรื่องการคัดแยกมูลฝอยน้อยกว่าเยาวชนกลับเป็นผู้ทำการคัดแยกมูลฝอยในครัวเรือนมากกว่า ดังนั้นจึงทำให้ไม่มีความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอย จำแนกตามอายุ

5.3 ความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยด้านต่าง ๆ และในภาพรวม จำแนกตามระดับการศึกษา

จากการทดสอบความแปรปรวน ความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยด้านต่างๆ และในภาพรวมระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกันไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยด้านต่างๆ และในภาพรวมไม่แตกต่างกัน รายละเอียดตามตาราง 25

ตาราง 25 การทดสอบความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยด้านต่างๆ และในภาพรวม จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	F	p value
1. การมีส่วนร่วมฯ ด้านการคิดและเสนอแนวทางการดำเนินงาน					
ไม่ได้ศึกษา	2	0.50	6.50	1.198	.306
ประถมศึกษา	104	26.00	8.39		
ม. ต้น	65	16.25	9.09		
ม. ปลาช/ปวช.	94	23.50	8.20		
อนุปริญญา/ปวศ.	49	12.25	9.45		
ปริญญาตรี	79	19.75	9.48		
สูงกว่าปริญญาตรี	7	1.75	6.86		
รวม	400	100.00	8.77		
2. การมีส่วนร่วมฯ ด้านการดำเนินงาน					
ไม่ได้ศึกษา	2	0.50	19.00	1.759	.106
ประถมศึกษา	104	26.00	16.61		
ม. ต้น	65	16.25	17.31		
ม. ปลาช/ปวช.	94	23.50	16.97		

ตาราง 25 (ต่อ)

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	F	p value
อนุปริญญา/ปวส.	49	12.25	17.59		
ปริญญาตรี	79	19.75	19.27		
สูงกว่าปริญญาตรี	7	1.75	17.86		
รวม	400	100.00	17.49		
3. การมีส่วนร่วมฯ ด้านการรับมือประโศภณ์					
ไม่ได้ศึกษา	2	0.50	8.50	1.012	.417
ประถมศึกษา	104	26.00	8.76		
ม. ต้น	65	16.25	8.86		
ม. ปลาย/ปวช.	94	23.50	8.09		
อนุปริญญา/ปวส.	49	12.25	9.12		
ปริญญาตรี	79	19.75	9.19		
สูงกว่าปริญญาตรี	7	1.75	8.71		
รวม	400	100.00	8.74		
4. การมีส่วนร่วมฯ ด้านการประเมินผล					
ไม่ได้ศึกษา	2	0.50	3.50	.940	.466
ประถมศึกษา	104	26.00	4.71		
ม. ต้น	65	16.25	4.68		
ม. ปลาย/ปวช.	94	23.50	4.83		
อนุปริญญา/ปวส.	49	12.25	4.98		
ปริญญาตรี	79	19.75	5.32		
สูงกว่าปริญญาตรี	7	1.75	3.86		
รวม	400	100.00	4.86		
5. การมีส่วนร่วมฯ ในภาพรวม					
ไม่ได้ศึกษา	2	0.50	37.50	1.444	.197
ประถมศึกษา	104	26.00	38.47		
ม. ต้น	65	16.25	39.94		
ม. ปลาย/ปวช.	94	23.50	38.09		
อนุปริญญา/ปวส.	49	12.25	41.14		
ปริญญาตรี	79	19.75	43.25		
สูงกว่าปริญญาตรี	7	1.75	37.29		
รวม	400	100.00	38.86		

ผลการศึกษาในส่วนของความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอย จำแนกตามระดับการศึกษา สามารถตอบสนองสมมติฐานข้อที่ 2 ได้ว่า ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน เนื่องจากประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันจะมีระดับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกมูลฝอยในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

จากการศึกษาพบว่า แม้กลุ่มตัวอย่างจะมีระดับการศึกษาแตกต่างกันโดยมีระดับการศึกษาสูงสุดคือ สูงกว่าระดับปริญญาตรีและต่ำสุดคือไม่ได้รับการศึกษา ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันน่าจะมีส่วนร่วมในการคัดแยกมูลฝอยแตกต่างกัน แต่จากการศึกษาในส่วนของความรู้ความเข้าใจในเรื่องมูลฝอยและการคัดแยกมูลฝอย พบว่า กลุ่มตัวอย่างทุกระดับการศึกษามีความรู้ในเรื่องการคัดแยกมูลฝอยเป็นอย่างดี และกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้รับการศึกษาจะมีส่วนร่วมในการคัดแยกมูลฝอยเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการศึกษา

5.4 ความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยด้านต่าง ๆ และในภาพรวม จำแนกตามอาชีพ

จากการทดสอบความแปรปรวน ความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยด้านต่าง ๆ และในภาพรวมระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพต่างกันไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยด้านต่าง ๆ และในภาพรวมไม่แตกต่างกัน รายละเอียดตามตาราง 26

ตาราง 26 การทดสอบความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยด้านต่าง ๆ และในภาพรวม จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	F	p value
1. การมีส่วนร่วมฯ ด้านการคิดและเสนอแนวทางการดำเนินงาน					
รับราชการ/รับจ้าง	207	51.75	8.46	.963	.383
ค้าขาย	140	35.00	9.11		
ไม่มีอาชีพ (นักเรียน, นักศึกษา และแม่บ้าน)	53	13.25	9.06		
รวม	400	100.00	8.77		
2. การมีส่วนร่วมฯ ด้านการดำเนินงาน					
รับราชการ/รับจ้าง	207	51.75	17.46	1.084	.339
ค้าขาย	140	35.00	17.13		

ตาราง 26 (ต่อ)

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	F	p value
ไม่มีอาชีพ (นักเรียน, นักศึกษา และแม่บ้าน)	53	13.25	18.53		
รวม	400	100.00	17.49		
3. การมีส่วนร่วมฯ ด้านการรับผลประโยชน์					
รับราชการ/รับจ้าง	207	51.75	8.81	1.289	.277
ค้าขาย	140	35.00	8.45		
ไม่มีอาชีพ (นักเรียน, นักศึกษา และแม่บ้าน)	53	13.25	9.26		
รวม	400	100.00	8.74		
4. การมีส่วนร่วมฯ ด้านการประเมินผล					
รับราชการ/รับจ้าง	207	51.75	4.69	2.072	.127
ค้าขาย	140	35.00	4.91		
ไม่มีอาชีพ (นักเรียน, นักศึกษา และแม่บ้าน)	53	13.25	5.43		
รวม	400	100.00	4.86		
5. การมีส่วนร่วมฯ ในภาพรวม					
รับราชการ/รับจ้าง	207	51.75	39.43	1.002	.368
ค้าขาย	140	35.00	39.60		
ไม่มีอาชีพ (นักเรียน, นักศึกษา และแม่บ้าน)	53	13.25	42.28		
รวม	400	100.00	39.86		

ผลการศึกษาในส่วนความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอย จำแนกตามอาชีพ สามารถตอบสนองสมมติฐานข้อที่ 2 ได้ว่า ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน เนื่องจากประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกันจะมีระดับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกมูลฝอยในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพแตกต่างกันจะมีระดับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกมูลฝอยไม่แตกต่างกัน ซึ่งส่วนใหญ่จะมีส่วนร่วมในการคัดแยกมูลฝอยด้านการดำเนินงาน คือ การคัดแยกมูลฝอยเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ และแม้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพค้าขายน่าจะมีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในการคัดแยกมูลฝอยมากกว่าอาชีพอื่น เนื่องจากอาชีพค้าขายจะมีมูลฝอยที่สามารถคัดแยกไปขายหรือนำไปใช้ประโยชน์ได้ แต่จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพค้าขายเป็นจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่น้อยกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพอื่น จึงทำให้ผลการ

วิเคราะห์ความแตกต่างในส่วนนี้อาชีพที่แตกต่างกันจึงมีระดับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกมูลฝอยไม่แตกต่างกัน

5.5 ความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยด้านต่างๆ และในภาพรวม จำแนกตามรายได้

จากการทดสอบความแปรปรวน ความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยด้านการดำเนินงาน ด้านการรับผลประโยชน์ ด้านการประเมินผล และในภาพรวมระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่างกันไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้แตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยด้านการดำเนินงาน ด้านการรับผลประโยชน์ ด้านการประเมินผล และในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ในขณะที่ความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยด้านการคิดและเสนอแนวทางการดำเนินงานระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้แตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้แตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยด้านการคิดและเสนอแนวทางการดำเนินงานแตกต่างกัน โดยได้เปรียบเทียบความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมฯ ด้านการคิดและเสนอแนวทางการดำเนินงานระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกันเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 6,000 บาท จะมีระดับการมีส่วนร่วมฯ ด้านการคิดและเสนอแนวทางการดำเนินงานแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 6,000-15,000 บาท และกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 15,001-30,000 บาท รายละเอียดตามตาราง 27

ตาราง 27 การทดสอบความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยด้านต่างๆ และในภาพรวม จำแนกตามรายได้

รายได้ (บาท)	จำนวน	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	F	p value
1. การมีส่วนร่วมฯ ด้านการคิดและเสนอแนวทางการดำเนินงาน					
น้อยกว่า 6,000	62	15.50	10.95	5.919	.001
6,000-15,000	213	53.25	8.24		
15,001-30,000	92	23.00	8.54		

ตาราง 27 (ต่อ)

รายได้ (บาท)	จำนวน	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	F	p value
มากกว่า 30,000	33	8.25	8.70		
รวม	400	100.00	8.77		
รายได้น้อยกว่า 6,000 บาท แตกต่างจากรายได้ 6,000-15,000 บาท และรายได้ 15,001-30,000 บาท					
2. การมีส่วนร่วมฯ ด้านการดำเนินงาน					
น้อยกว่า 6,000	62	15.50	17.45	1.206	.307
6,000-15,000	213	53.25	17.02		
15,001-30,000	92	23.00	18.27		
มากกว่า 30,000	33	8.25	18.33		
รวม	400	100.00	17.49		
3. การมีส่วนร่วมฯ ด้านการรับมือประโยชน์					
น้อยกว่า 6,000	62	15.50	9.18	1.197	.310
6,000-15,000	213	53.25	8.46		
15,001-30,000	92	23.00	9.00		
มากกว่า 30,000	33	8.25	9.06		
รวม	400	100.00	8.74		
4. การมีส่วนร่วมฯ ด้านการประเมินผล					
น้อยกว่า 6,000	62	15.50	5.52	1.923	.125
6,000-15,000	213	53.25	4.70		
15,001-30,000	92	23.00	4.78		
มากกว่า 30,000	33	8.25	4.94		
รวม	400	100.00	4.86		
5. การมีส่วนร่วมฯ ในภาพรวม					
น้อยกว่า 6,000	62	15.50	43.10	2.215	.086
6,000-15,000	213	53.25	38.43		
15,001-30,000	92	23.00	40.60		
มากกว่า 30,000	33	8.25	41.03		
รวม	400	100.00	39.86		

ผลการศึกษาในส่วนความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอย จำแนกตามรายได้ สามารถตอบสนองมติฐานข้อที่ 2 ได้ว่า ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน เนื่องจากประชาชนที่มีรายได้แตกต่างกันจะมีระดับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกมูลฝอยในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้แตกต่างกันจะมีระดับการมีส่วนร่วมในการคิดแยกมูลฝอยไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้สืบเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพแตกต่างกันได้มีระดับการมีส่วนร่วมในการคิดแยกมูลฝอยไม่แตกต่างกัน ดังนั้นระดับของรายได้จึงไม่ได้ทำให้เกิดความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคิดแยกมูลฝอย นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่ำน่าจะมีส่วนร่วมในการคิดแยกมูลฝอยด้านการดำเนินงาน คือ ทำการคิดแยกมูลฝอยแล้วนำไปขายเพื่อหารายได้ แต่จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างดังกล่าวไม่ได้ทำการคิดแยกมูลฝอยในครัวเรือนเพื่อนำไปขายอย่างจริงจัง

5.6 ความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคิดแยกมูลฝอยด้านต่างๆ และในภาพรวม จำแนกตามระยะเวลาการอยู่อาศัยในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่

จากการทดสอบความแปรปรวน ความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคิดแยกมูลฝอยด้านต่างๆ และในภาพรวมระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาการอยู่อาศัยในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ต่างกัันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาการอยู่อาศัยในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่แตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคิดแยกมูลฝอยด้านต่างๆ และในภาพรวมแตกต่างกัน โดยได้เปรียบเทียบความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมฯ ด้านต่างๆ และในภาพรวมระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาการอยู่อาศัยในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ต่างกันเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาการอยู่อาศัยในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่น้อยกว่า 10 ปี จะมีระดับการมีส่วนร่วมฯ ด้านต่างๆ และในภาพรวมแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาการอยู่อาศัยในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่มากกว่า 20 ปี รายละเอียดตามตาราง 28

ตาราง 28 การทดสอบความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคิดแยกมูลฝอยด้านต่างๆ และในภาพรวม จำแนกระยะเวลาการอยู่อาศัยในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่

ระยะเวลาการอยู่อาศัย (ปี)	จำนวน	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	F	p value
1. การมีส่วนร่วมฯ ด้านการคิดและเสนอแนวทางการดำเนินงาน					
น้อยกว่า 10	172	43.00	8.20	3.618	.028
10-20	98	24.50	8.64		
มากกว่า 20	130	32.50	9.62		
รวม	400	100.00	8.77		

ระยะเวลาการอยู่อาศัยน้อยกว่า 10 ปี แตกต่างจากระยะเวลาการอยู่อาศัยมากกว่า 20 ปี

ตาราง 28 (ต่อ)

ระยะเวลาการอยู่อาศัย (ปี)	จำนวน	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	F	p value
2. การมีส่วนร่วมฯ ด้านการดำเนินงาน					
น้อยกว่า 10	172	43.00	16.69	3.167	.043
10-20	98	24.50	17.67		
มากกว่า 20	130	32.50	18.39		
รวม	400	100.00	17.49		
ระยะเวลาการอยู่อาศัยน้อยกว่า 10 ปี แตกต่างจากระยะเวลาการอยู่อาศัยมากกว่า 20 ปี					
3. การมีส่วนร่วมฯ ด้านการรับมือประโยชน์					
น้อยกว่า 10	172	43.00	8.30	3.422	.034
10-20	98	24.50	8.81		
มากกว่า 20	130	32.50	9.28		
รวม	400	100.00	8.74		
ระยะเวลาการอยู่อาศัยน้อยกว่า 10 ปี แตกต่างจากระยะเวลาการอยู่อาศัยมากกว่า 20 ปี					
4. การมีส่วนร่วมฯ ด้านการประเมินผล					
น้อยกว่า 10	172	43.00	4.60	3.065	.048
10-20	98	24.50	4.79		
มากกว่า 20	130	32.50	5.28		
รวม	400	100.00	4.86		
ระยะเวลาการอยู่อาศัยน้อยกว่า 10 ปี แตกต่างจากระยะเวลาการอยู่อาศัยมากกว่า 20 ปี					
5. การมีส่วนร่วมฯ ในภาพรวม					
น้อยกว่า 10	172	43.00	37.80	4.787	.009
10-20	98	24.50	39.91		
มากกว่า 20	130	32.50	42.57		
รวม	400	100.00	39.86		
ระยะเวลาการอยู่อาศัยน้อยกว่า 10 ปี แตกต่างจากระยะเวลาการอยู่อาศัยมากกว่า 20 ปี					

ผลการศึกษาในส่วนความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอย จำแนกตามระยะเวลาการอยู่อาศัยในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ สามารถตอบสนองสมมติฐานข้อที่ 2 ได้ว่า เป็นไปตามสมมติฐาน เนื่องจากประชาชนที่มีระยะเวลาการอยู่อาศัยในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่แตกต่างกันจะมีระดับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกมูลฝอยในภาพรวมแตกต่างกัน

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาการอยู่อาศัยในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่มากกว่า 20 ปี จะมีความสนใจในปัญหาชุมชนมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาการอยู่อาศัยใน

เขตเทศบาล 10-20 ปี และน้อยกว่า 10 ปี ซึ่งจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาการอยู่อาศัยในเขตเทศบาลมากกว่า 20 ปี บางตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างต้องการให้ชุมชนที่อยู่อาศัยมีความสะอาดและไม่ต้องการให้มีปัญหามูลฝอยในชุมชนและยังสนใจการคัดแยกมูลฝอยมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาการอยู่อาศัยในเขตเทศบาล 10-20 ปี และน้อยกว่า 10 ปี จากข้อมูลดังกล่าวจึงทำให้มีความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาการอยู่อาศัยในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่แตกต่างกัน

5.7 ความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยด้านต่างๆ และในภาพรวม จำแนกตามระดับความรู้ความเข้าใจในเรื่องมูลฝอยและการคัดแยกมูลฝอย

จากการทดสอบความแปรปรวน ความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยด้านการคิดและเสนอแนวทางการดำเนินงาน ด้านการรับผลประโยชน์ ด้านการประเมินผล และในภาพรวมระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความรู้ความเข้าใจในเรื่องมูลฝอยและการคัดแยกมูลฝอยต่างกันไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความรู้ความเข้าใจในเรื่องมูลฝอยและการคัดแยกมูลฝอยแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยด้านการคิดและเสนอแนวทางการดำเนินงาน ด้านการรับผลประโยชน์ ด้านการประเมินผล และในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ในขณะที่ความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยด้านการดำเนินงานระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความรู้ความเข้าใจในเรื่องมูลฝอยและการคัดแยกมูลฝอยแตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความรู้ความเข้าใจในเรื่องมูลฝอยและการคัดแยกมูลฝอยแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยด้านการดำเนินงานแตกต่างกัน โดยได้เปรียบเทียบความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมฯ ด้านการดำเนินงานระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความรู้ความเข้าใจในเรื่องมูลฝอยและการคัดแยกมูลฝอยต่างกันเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความรู้ความเข้าใจในเรื่องมูลฝอยและการคัดแยกมูลฝอยระดับปานกลางจะมีระดับการมีส่วนร่วมฯ ด้านการดำเนินงานแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความรู้ความเข้าใจในเรื่องมูลฝอยและการคัดแยกมูลฝอยระดับสูง รายละเอียดตามตาราง 29

ตาราง 29 การทดสอบความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอย
ด้านต่างๆ และในภาพรวม จำแนกตามระดับความรู้ความเข้าใจในเรื่องมูลฝอยและ
การคัดแยกมูลฝอย

ระดับความรู้ความเข้าใจ	จำนวน	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	F	p value
1. การมีส่วนร่วมฯ ด้านการคิดและเสนอแนะทางการดำเนินงาน					
ต่ำ	11	2.75	11.36	1.961	.142
ปานกลาง	79	19.75	8.94		
สูง	310	77.50	8.64		
รวม	400	100.00	8.77		
2. การมีส่วนร่วมฯ ด้านการดำเนินงาน					
ต่ำ	11	2.75	18.45	4.129	.017
ปานกลาง	79	19.75	15.80		
สูง	310	77.50	17.88		
รวม	400	100.00	17.49		
ระดับความรู้ความเข้าใจปานกลางแตกต่างจากระดับความรู้ความเข้าใจสูง					
3. การมีส่วนร่วมฯ ด้านการรับมือมลพิษอันตราย					
ต่ำ	11	2.75	9.00	1.782	.170
ปานกลาง	79	19.75	8.13		
สูง	310	77.50	8.89		
รวม	400	100.00	8.74		
4. การมีส่วนร่วมฯ ด้านการประเมินผล					
ต่ำ	11	2.75	5.55	.455	.635
ปานกลาง	79	19.75	4.85		
สูง	310	77.50	4.85		
รวม	400	100.00	4.86		
5. การมีส่วนร่วมฯ ในภาพรวม					
ต่ำ	11	2.75	44.36	1.781	.170
ปานกลาง	79	19.75	37.71		
สูง	310	77.50	40.25		
รวม	400	100.00	39.86		

ผลการศึกษาในส่วนความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยก
มูลฝอย จำแนกตามระดับความรู้ความเข้าใจในเรื่องมูลฝอยและการคัดแยกมูลฝอย สามารถตอบ
สมมติฐานข้อที่ 2 ได้ว่า ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน เนื่องจากประชาชนที่มีระดับความรู้ความเข้าใจ

ในเรื่องมูลฝอยและการคัดแยกมูลฝอยแตกต่างกันจะมีระดับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกมูลฝอยในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับความรู้ความเข้าใจในเรื่องมูลฝอยและการคัดแยกมูลฝอยอยู่ในระดับสูง คือ 310 คน จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 คน ซึ่งน่าจะทำให้กลุ่มตัวอย่างเหล่านี้มีส่วนร่วมในการคัดแยกมูลฝอยแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความรู้ความเข้าใจในเรื่องมูลฝอยต่ำกว่า แต่จากการศึกษาในตอนที่ 5.3, 5.4 และ 5.5 ในเรื่องของปัจจัยด้านระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ตามลำดับ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีปัจจัยดังกล่าวแตกต่างกันจะมีระดับการมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน ดังนั้นความรู้ความเข้าใจในเรื่องมูลฝอยและการคัดแยกมูลฝอยจึงทำให้ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยไม่แตกต่างกันไปด้วย

5.8 ความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยด้านต่างๆ และในภาพรวม จำแนกตามการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการคัดแยกมูลฝอย

จากการทดสอบค่าที พบว่า ความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยด้านต่างๆ และในภาพรวมระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่เคยรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการคัดแยกมูลฝอยและไม่เคยรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการคัดแยกมูลฝอยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่เคยรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการคัดแยกมูลฝอยและไม่เคยรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการคัดแยกมูลฝอยมีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยด้านต่างๆ และในภาพรวมแตกต่างกัน รายละเอียดตามตาราง 30

ตาราง 30 การทดสอบความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยด้านต่างๆ และในภาพรวม จำแนกตามการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการคัดแยกมูลฝอย

การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	จำนวน (n=400)	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	t	p value
1. การมีส่วนร่วมฯ ด้านการคิดและเสนอแนวทางการดำเนินงาน					
เคย	194	48.50	9.90	4.840	.000 [*]
ไม่เคย	206	51.50	7.71		

ตาราง 30 (ต่อ)

การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	จำนวน (n=400)	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	t	p value
2. การมีส่วนร่วมฯ ด้านการดำเนินงาน					
เคย	194	48.50	19.16	5.716	.000 [*]
ไม่เคย	206	51.50	15.91		
3. การมีส่วนร่วมฯ ด้านการรับผลประโยชน์					
เคย	194	48.50	9.59	5.174	.000 [*]
ไม่เคย	206	51.50	7.95		
4. การมีส่วนร่วมฯ ด้านการประเมินผล					
เคย	194	48.50	5.56	5.809	.000 [*]
ไม่เคย	206	51.50	4.21		
5. การมีส่วนร่วมฯ ในภาพรวม					
เคย	194	48.50	44.21	6.561	.000 [*]
ไม่เคย	206	51.50	35.78		

ผลการศึกษาในส่วนความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอย จำแนกตามการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการคัดแยกมูลฝอย สามารถตอบสนองมติฐานข้อที่ 2 ได้ว่า เป็นไปตามสมมติฐาน เนื่องจากประชาชนที่เคยรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการคัดแยกมูลฝอย และไม่เคยรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการคัดแยกมูลฝอยจะมีระดับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกมูลฝอยในภาพรวมแตกต่างกัน

กลุ่มตัวอย่างที่เคยรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการคัดแยกมูลฝอยน่าจะมีส่วนร่วมในการคัดแยกมูลฝอยแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการคัดแยกมูลฝอย เพราะกลุ่มตัวอย่างที่เคยรับรู้ข้อมูลข่าวสารจะทราบถึงปัญหามูลฝอยของชุมชนและทราบถึงประโยชน์ที่จะได้รับหากทำการคัดแยกมูลฝอย ซึ่งจากการศึกษาในส่วนนี้ได้สนับสนุนให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างที่เคยรับรู้และไม่เคยรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการคัดแยกมูลฝอยมีระดับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกมูลฝอยแตกต่างกัน

6. ปัญหาที่เกิดขึ้นในการคัดแยกมูลฝอย

ปัญหาที่เกิดขึ้นในการคัดแยกมูลฝอยสามารถสรุปโดยเรียงลำดับจากจำนวนคะแนนที่กลุ่มตัวอย่างได้ให้ไว้ตามตาราง 31

ตาราง 31 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ให้คะแนนปัญหาที่เกิดขึ้นในการคัดแยกมูลฝอย

ลำดับที่	ประเด็นปัญหา	จำนวน กลุ่มตัวอย่าง (คน)* (n = 400)	ร้อยละ
1	ไม่มีถังมูลฝอยแยกประเภทบริเวณที่พักอาศัยหรือมีไม่เพียงพอ	362	90.50
2	ผู้นำชุมชนไม่มีบทบาทในการรณรงค์การคัดแยกมูลฝอย	170	42.50
3	ไม่เคยได้รับสื่อเกี่ยวกับการคัดแยกมูลฝอยจากเทศบาล	119	29.75
4	ไม่มีเวลาทำการคัดแยกมูลฝอย	59	14.75
5	ไม่มีความรู้เรื่องการคัดแยกมูลฝอย	50	12.50
6	ไม่ทราบที่ตั้งร้านรับซื้อของเก่าหรือร้านรับซื้อของเก่าอยู่ไกลจากที่พักอาศัย	50	12.50
7	ช่องทางการติดต่อสื่อสารระหว่างเทศบาลกับประชาชนมีความยากลำบาก	32	8.00
8	การคัดแยกมูลฝอยไม่เกิดประโยชน์ต่อตนเองและครอบครัวเลย	5	1.25
9	เทศบาลปฏิบัติงานด้านการคัดแยกมูลฝอยไม่สม่ำเสมอ	4	1.00
10	มีถังแยกมูลฝอยแต่ถังแยกแต่ละประเภทตั้งอยู่ห่างกัน	1	0.25

*กลุ่มตัวอย่างสามารถตอบได้มากกว่าหนึ่งคำตอบ

7. ข้อเสนอแนะต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอย

ข้อเสนอแนะต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยสามารถสรุปโดยเรียงลำดับจากจำนวนคะแนนที่กลุ่มตัวอย่างได้ให้ไว้ตามตาราง 32

ตาราง 32 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ให้คะแนนข้อเสนอแนะต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอย

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ	จำนวน กลุ่มตัวอย่าง (คน)* (n = 400)	ร้อยละ
1	เทศบาลควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์เรื่องการคัดแยกมูลฝอย	362	90.50
2	เทศบาลควรมีรูปแบบการรณรงค์และประชาสัมพันธ์เรื่องการคัดแยกมูลฝอยที่แปลกใหม่และน่าสนใจ	217	54.25

ตาราง 32 (ต่อ)

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ	จำนวน กลุ่มตัวอย่าง (คน)* (n = 400)	ร้อยละ
3	เทศบาลควรมีรูปแบบถึงมูลฝอยแยกประเภทที่ชัดเจน	175	43.75
4	เทศบาลควรเก็บขนมูลฝอยโดยแยกประเภทมูลฝอยด้วย	69	17.25
5	เทศบาลควรจัดรถรับซื้อของเก่าเคลื่อนที่	36	9.00
6	ควรออกกฎหมายมาบังคับใช้	32	8.00
7	เทศบาลควรวางถังแยกมูลฝอยทั่วทุกพื้นที่ของเทศบาล	5	1.25
8	เทศบาลควรจัดเจ้าหน้าที่ออกตรวจสอบดูแลการทำงานของ พนักงานเทศบาลและดูแลความเรียบร้อยของอุปกรณ์และ เครื่องมือที่เกี่ยวข้องกับการคัดแยกมูลฝอย	2	0.50

* กลุ่มตัวอย่างสามารถตอบได้มากกว่าหนึ่งคำตอบ

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

จากการศึกษาตัวแปรภายนอกได้แก่ ลักษณะของชุมชนและองค์การชุมชนด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการศึกษาเรียงตามลำดับต่อไปนี้

1. ชุมชนจिरนคร
2. ชุมชนไทยโฮเต็ล
3. ชุมชนรัตนวิบูลย์

1. ชุมชนจिरนคร

1.1 ข้อมูลทั่วไปของชุมชน ชุมชนจिरนครถูกจัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2527 มีพื้นที่อยู่ในเขต 2 ของเทศบาลนครหาดใหญ่ มีขนาดของพื้นที่ 258,675 ตารางเมตร ทิศเหนือจดถนนเพชรเกษม ทิศใต้จดถนนแสงศรี ทิศตะวันออกจดถนนราษฎร์ยินดี และทิศตะวันตกจดถนนเพชรเกษม

1.2 ลักษณะของชุมชน ชุมชนจिरนครเป็นชุมชนเมืองประกอบด้วยที่อยู่อาศัย ร้านค้า สถานประกอบการ สถานศึกษา และสถานที่สำคัญของเมืองหาดใหญ่หลายแห่ง เช่น ศูนย์จตุรมุขสูง โรงเรียนธิดานุเคราะห์ วัดปากน้ำ และมีเส้นทางคลองเตยไหลผ่านชุมชน

ระบบสาธารณูปโภคในเขตชุมชนมีความพร้อมและสมบูรณ์ ปัญหาสำคัญของชุมชนคือ การขาดแคลนน้ำประปาในชุมชนบริเวณชอยทองดี ถนนจิระนคร โดยคณะกรรมการชุมชนได้บอกสาเหตุของปัญหาว่า “...เนื่องจากประชาชนในบริเวณนี้มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี จึงไม่สามารถจ่ายค่าบริการต่อท่อประปาเข้ามาบริเวณที่พักอาศัยได้” (เพลินจันทร์ อินทนุกูล (สัมภาษณ์), 4 เมษายน 2545)

ประชาชนส่วนใหญ่ในชุมชนมีระดับการศึกษาสูง และประกอบอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว จุดเด่นด้านประชากรของชุมชนคือ มีชุมชนของคนท้องถิ่นดั้งเดิมตั้งอยู่อาศัยสืบมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งส่วนใหญ่อาศัยอยู่บริเวณชอยทองดี ถนนจิระนคร โดยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง

การคัดแยกมูลฝอยในชุมชนจิระนครเกิดขึ้นหลังจากการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่องการวางแผนการจัดการมูลฝอยเมืองหาดใหญ่ เมื่อวันที่ 3-4 สิงหาคม 2541 ณ โรงแรมสยามซิตี อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา โดยความร่วมมือระหว่าง ICSC (The International Center for Sustainable Cities – ศูนย์นานาชาติเพื่อการพัฒนาเมืองแบบยั่งยืน) และเทศบาลนครหาดใหญ่ โดยเริ่มจากคณะกรรมการชุมชนนำโครงการคัดแยกมูลฝอยในชุมชนเข้ามาปฏิบัติ ในระยะแรกของโครงการได้ดำเนินการอย่างค่อยเป็นค่อยไป เนื่องจากชุมชนจิระนครมีพื้นที่ขนาดใหญ่และมีสถานประกอบการขนาดใหญ่ ได้แก่ โรงแรมขนาดใหญ่ บริษัท โรงเรียน และร้านอาหารหลายแห่ง ซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดมูลฝอยที่สำคัญของเมืองหาดใหญ่ จึงทำให้การประชาสัมพันธ์การคัดแยกมูลฝอยโดยคณะกรรมการเข้าไปไม่ถึงประชาชนและสถานประกอบการ

หลังจากเริ่มดำเนินโครงการ เทศบาลได้นำถังแยกมูลฝอยมาตั้งในเขตชุมชน โดยเป็นถังแยกมูลฝอยแบบ 2 ถังคือ ถังสีเขียวสำหรับทิ้งมูลฝอยเปียกและถังสีเหลืองสำหรับทิ้งมูลฝอยแห้ง ความสำเร็จในการคัดแยกมูลฝอยโดยการสังเกตการทิ้งมูลฝอยลงถังแยกมูลฝอย พบว่าประสบความสำเร็จน้อยมาก คือ ประชาชนยังทิ้งมูลฝอยรวมกัน และบริเวณสถานบันเทิงจะพบมูลฝอยถูกทิ้งเกลื่อนกลาดเป็นจำนวนมาก เนื่องจากเป็นแหล่งชุมนุมของกลุ่มวัยรุ่นซึ่งก่อให้เกิดมูลฝอยเป็นจำนวนมากและมีจำนวนถังแยกมูลฝอยไม่เพียงพอ

จากการประเมินผลโครงการคัดแยกมูลฝอยในเขตชุมชนจิระนครโดยเจ้าหน้าที่ของเทศบาลนครหาดใหญ่ พบว่า มีความก้าวหน้า โดยประชาชนที่ประกอบอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว บริเวณศูนย์จตุปญสูง และบริเวณถนนสามชัยและถนนแสงศรี ซึ่งมีบ้านเรือนและสถานประกอบการจำนวนมากได้ให้ความร่วมมือโดยแยกมูลฝอยใส่ในถุงดำและนำมาวางไว้หน้าบ้านหรือวางไว้ข้างถังมูลฝอยของเทศบาล แต่บริเวณกลุ่มบ้านเรือนแถวชอยทองดี ถนนจิระนคร ซึ่งเป็นชุมชน

ดั้งเดิมของเมืองหาดใหญ่ได้ให้ความร่วมมือน้อย โดยยังทิ้งมูลฝอยรวมกันลงในถัง ปัญหานี้สืบเนื่องมาจากกลุ่มชาวบ้านซึ่งเป็นคนเฒ่าคนแก่เคยชินกับการทิ้งมูลฝอยรวมกันลงในถังและยังไม่พร้อมที่จะร่วมมือกับคณะกรรมการชุมชนในการคัดแยกมูลฝอย

ในเหตุการณ์น้ำท่วมเมืองหาดใหญ่เมื่อปลายปี พ.ศ. 2543 โครงการคัดแยกมูลฝอยในชุมชนจิระนครได้หยุดลง เนื่องจากภายหลังเหตุการณ์น้ำท่วม ถังแยกมูลฝอยได้ถูกน้ำพัดพาสูญหายไป อีกทั้งเทศบาลและคณะกรรมการชุมชนต้องเร่งดำเนินการฟื้นฟูเมืองหาดใหญ่ซึ่งเป็นภารกิจที่สำคัญกว่าการจัดการมูลฝอยในขณะนั้น แม้ว่าการดำเนินโครงการคัดแยกมูลฝอยจะหยุดชะงักลง แต่ปรากฏว่าประชาชนในชุมชนกลับมีความตระหนักในเรื่องการคัดแยกมูลฝอยมากขึ้น เพราะประชาชนยังมีพฤติกรรมคัดแยกมูลฝอยอยู่เหมือนเดิม และในกลุ่มบ้านเรือนบริเวณชอยทองดีได้เริ่มต้นคัดแยกมูลฝอยด้วย โดยนำมูลฝอยที่มีมูลค่า เช่น เศษไม้ เศษกระดาษมากองรวมกันบริเวณจุดทิ้งมูลฝอย ซึ่งจากพฤติกรรมดังกล่าวคณะกรรมการชุมชนได้ข้อสรุปว่า ประชาชนในชุมชนจิระนครเริ่มมีจิตสำนึกในการคัดแยกมูลฝอยและใส่ใจต่อการพัฒนาชุมชนมากขึ้นหลังจากเหตุการณ์น้ำท่วมหาดใหญ่

ลักษณะของชุมชนจิระนครซึ่งเป็นลักษณะชุมชนเมือง มีรูปแบบของการก่อสร้างอาคารบ้านเรือนและเส้นทางคมนาคมเป็นระเบียบ มีระบบสาธารณูปโภคที่ดี ซึ่งทำให้การประชาสัมพันธ์โครงการมีความสะดวกและเทศบาลสามารถกระจายสื่อข้อมูลข่าวสารเข้าสู่ประชาชนในชุมชนได้ง่ายและรวดเร็ว จากการศึกษาพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการคัดแยกมูลฝอยไม่แตกต่างกัน อีกทั้งลักษณะชุมชนแบบเมืองทำให้ประชาชนอาศัยอยู่ในชุมชนแบบต่างคนต่างอยู่ ไม่สนใจปัญหาในสวนกลางจึงทำให้การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับต่ำ จากการสัมภาษณ์พบว่า ประชาชนเห็นว่ามีมูลฝอยยังไม่เป็นปัญหาที่สำคัญของชุมชน (เพลินจันทร์ อินทนูกุล (สัมภาษณ์), 4 เมษายน 2545)

1.3 องค์กรชุมชน คณะกรรมการชุมชนจิระนครส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างและมีความรู้ในเรื่องมูลฝอยและการคัดแยกมูลฝอยเป็นอย่างดี โครงการคัดแยกมูลฝอยในชุมชนเริ่มต้นจากคณะกรรมการนำโครงการมาปฏิบัติ โดยกระบวนการทำงานด้านการคัดแยกมูลฝอยของคณะกรรมการชุมชนคือ การประชาสัมพันธ์โครงการและให้ความรู้ด้านการคัดแยกมูลฝอยแก่ประชาชนในชุมชน ตลอดจนเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติกรคัดแยกมูลฝอย การปฏิบัติงานของคณะกรรมการชุมชนในด้านการประชาสัมพันธ์ พบว่า ประสบความสำเร็จอย่างสูง เพราะคณะกรรมการมีความสัมพันธ์อันดีกับชุมชนจึงทำให้ข่าวสารจากหน่วยงานราชการเข้าถึงประชาชนได้ดี

ซึ่งคณะกรรมการได้ประเมินผลการประชาสัมพันธ์ข่าวสารด้านการคัดแยกมูลฝอยในชุมชน พบว่ามีจำนวนประชาชนจำนวนร้อยละ 80 รับทราบโครงการ

ในด้านปัญหาการคัดแยกมูลฝอยที่สืบเนื่องมาจากคณะกรรมการชุมชน พบว่า ภายหลังเหตุการณ์น้ำท่วม คณะกรรมการได้ให้ความสำคัญกับโครงการน้อยลงเนื่องจากมีภารกิจด้านอื่นที่ต้องปฏิบัติ ได้แก่ โครงการฟื้นฟูสภาพเมืองหาดใหญ่ โครงการกำจัดขยะ โครงการขุดลอกคูระบายน้ำ จึงทำให้การประชุมของคณะกรรมการในเรื่องการคัดแยกมูลฝอยลดน้อยลง แต่จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการชุมชนพบว่า "...หากเทศบาลเข้ามารณรงค์อีกครั้ง ทางคณะกรรมการมีความพร้อมและจะให้ความร่วมมือเต็มที่" (เพลินจันทร์ อินทนูถล (สัมภาษณ์), 4 เมษายน 2545) จากการศึกษาถึงองค์กรชุมชนในเขตชุมชนแบบเมืองพบว่า องค์กรชุมชนมีบทบาทสำคัญในการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยบทบาทที่สำคัญคือ การประชาสัมพันธ์และการปฏิบัติเพื่อเป็นแบบอย่างแก่ประชาชน ซึ่งผลจากการดำเนินกิจกรรมการประชาสัมพันธ์การคัดแยกมูลฝอยโดยคณะกรรมการชุมชนจรนนคร พบว่า ประสบความสำเร็จ จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการชุมชน ได้กล่าวว่า "...ชาวบ้านบริเวณศูนย์จตุปัญญาสูงซึ่งเป็นคนมีความรู้ มีอาชีพและฐานะดีให้ความร่วมมือกับเราดีมาก เขาจะแยกขยะใส่ถุงดำตั้งไว้หน้าบ้าน เราขอความร่วมมือเขาวันเทศบาลพบชุมชนเขาไม่มาแต่ก็ให้ของบริจาค..." (เพลินจันทร์ อินทนูถล (สัมภาษณ์), 4 เมษายน 2545)

2. ชุมชนไทยโฮเต็ล

2.1 ข้อมูลทั่วไปของชุมชน ชุมชนไทยโฮเต็ลถูกจัดตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2539 มีพื้นที่อยู่ในเขต 4 ของเทศบาลนครหาดใหญ่ มีขนาดของพื้นที่ 442,000 ตารางเมตร ทิศเหนือจดซอย 9 ถนนราษฎร์อุทิศ ทิศใต้จดถนนศรีสุวรรณารถใน ทิศตะวันออกจดถนนราษฎร์อุทิศ ทิศตะวันตกจดคลองอู่ตะเภา

2.2 ลักษณะของชุมชน ชุมชนไทยโฮเต็ลเป็นชุมชนเมืองซึ่งมีจำนวนบ้านเรือนเป็นจำนวนมาก ภายในชุมชนมีถนนสายหลักอยู่ 2 สายคือ ถนนราษฎร์อุทิศและถนนพลพิชัย มีเส้นทางคลองอู่ตะเภาไหลผ่านด้านทิศตะวันตกของชุมชน ระบบสาธารณูปโภคภายในชุมชนมีความสมบูรณ์เนื่องจากเป็นเขตชุมชนเมือง

ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับราชการ รองลงมาประกอบอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว นอกจากนี้ประชากรในชุมชนได้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่คือ ประชากรที่อาศัยอยู่ในเมือง

หาดใหญ่มาแต่ดั้งเดิม อาศัยอยู่มากบริเวณถนนพลพิชัย และประชากรที่ย้ายมาจากถิ่นอื่น เพื่อเข้ามาหาเลี้ยงชีพในเมืองหาดใหญ่ ซึ่งจะอาศัยอยู่มากบริเวณถนนราษฎร์อุทิศ

การคัดแยกมูลฝอยในชุมชน พบว่า ชุมชนไทยโฮเต็ลเป็นหนึ่งในชุมชนนำร่องการคัดแยกมูลฝอย (ชุมชนนำร่องการคัดแยกมูลฝอยมี 2 ชุมชน คือ ชุมชนไทยโฮเต็ลและชุมชนรัตนวิบูลย์) ซึ่งคณะกรรมการชุมชนได้ร่วมกันเสนอชุมชนไทยโฮเต็ลเป็นชุมชนนำร่องในที่ประชุมระหว่างเทศบาลและคณะกรรมการชุมชน เทศบาลเห็นว่าชุมชนไทยโฮเต็ลมีความเหมาะสม เนื่องจากมีความพร้อมในด้านความร่วมมือจากองค์กรชุมชน ในระยะแรกของการดำเนินโครงการ เทศบาลได้จัดการประชาสัมพันธ์โดยใช้รถกระจายเสียงออกประชาสัมพันธ์ในเขตชุมชนในช่วงเวลาเย็น (หลังเวลา 16.30 น.) ร่วมกับการออกเดินรณรงค์แก่ประชาชนโดยคณะกรรมการชุมชน นอกจากนี้เทศบาลได้จัดวางถังแยกมูลฝอยไว้ตามจุดต่างๆ ในชุมชนรวม 15 จุด

กิจกรรมการประชาสัมพันธ์แก่ประชาชน จากการประเมินผลของเทศบาลพบว่าประชาชนในชุมชนไทยโฮเต็ลสนใจและให้ความร่วมมือร้อยละ 60 เนื่องจากประชาชนมีความรู้ในการคัดแยกมูลฝอยและอยากให้ชุมชนมีความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย โครงการมีความก้าวหน้าและประชาชนให้ความร่วมมืออย่างต่อเนื่อง แต่มีปัญหาอยู่บ้างกล่าวคือ กลุ่มประชาชนที่ย้ายมาจากถิ่นอื่นยังทิ้งมูลฝอยรวมกันลงในถังมูลฝอย และไม่ให้ความร่วมมือกับทางเจ้าหน้าที่ในการรับฟังประชาสัมพันธ์

โครงการคัดแยกมูลฝอยในชุมชนเริ่มประสบปัญหาอย่างหนักหลังจากเหตุการณ์น้ำท่วมเมืองหาดใหญ่ เมื่อปลายปี พ.ศ. 2543 ซึ่งภายหลังเหตุการณ์ปรากฏว่า ถังแยกมูลฝอยตามจุดต่างๆ ได้ถูกน้ำพัดพาสูญหายไปเป็นจำนวนมาก โดยบางจุดได้สูญหายไปทั้งหมด บางจุดสูญหายไปบางส่วน เป็นเหตุให้รูปแบบการคัดแยกมูลฝอยไม่สมบูรณ์ อีกทั้งเทศบาลและคณะกรรมการชุมชนได้ขาดการประสานงานในการดำเนินโครงการต่อ เนื่องจากมีภารกิจอื่นๆ ที่สำคัญกว่าการคัดแยกมูลฝอยเข้ามา คือ การเร่งฟื้นฟูสภาพเมืองหาดใหญ่ภายหลังเหตุการณ์น้ำท่วม

ลักษณะของชุมชนไทยโฮเต็ลซึ่งมีบ้านเรือนที่อยู่อาศัยตั้งกระจายอยู่เป็นส่วนใหญ่ไม่มีผลต่อการประชาสัมพันธ์โครงการคัดแยกมูลฝอยในชุมชน เพราะจากการแสดงความคิดเห็นของคณะกรรมการพบว่า "...ชาวบ้านยินดีให้เรบอกเล่าเกี่ยวกับการคัดแยกขยะ และกลุ่มชาวบ้านที่มาฟังคณะกรรมการชี้แจงก็มาจากทั่วทุกพื้นที่ของชุมชน และมาอย่างเต็มใจ..." (सानนท์ นิลสุวรรณ (สัมภาษณ์), 3 เมษายน 2545) ในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยพบว่ามีความแตกต่างกันคือ ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่มาเป็นเวลานานจะให้ความร่วมมือใน

การคัดแยกมูลฝอยมากกว่าประชาชนที่ย้ายถิ่นที่อยู่เข้ามาหรือเพิ่งมาอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่

2.3 องค์การชุมชน คณะกรรมการชุมชนไทยไฮเดิลส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการคัดแยกมูลฝอย กิจกรรมที่คณะกรรมการปฏิบัติในโครงการคัดแยกมูลฝอย คือ การเดินรณรงค์ประชาสัมพันธ์การคัดแยกมูลฝอยตามบ้านเรือน และการจัดประชุมชาวบ้านเพื่อชี้แจงและให้ความรู้ในการคัดแยกมูลฝอย

คณะกรรมการชุมชนเป็นปัจจัยสำคัญของโครงการชุมชนนำร่องการคัดแยกมูลฝอย เพราะคณะกรรมการสามารถนำข้อมูลข่าวสารและวิธีการคัดแยกมูลฝอยบอกเล่าแก่ประชาชนได้ดีกว่าวิธีการกระจายสื่อโดยรถกระจายเสียงของเทศบาล และบ้านเรือนที่อยู่ใกล้เคียงกับบ้านของคณะกรรมการ จะมีพฤติกรรมคัดแยกมูลฝอยเหมือนกับคณะกรรมการซึ่งได้ทำเป็นแบบอย่างให้เห็น

ปัญหาในการคัดแยกมูลฝอยที่พบในชุมชนมีสาเหตุมาจากประชาชนขาดจิตสำนึก เพราะมีประชาชนที่อพยพย้ายถิ่นเข้ามาประกอบอาชีพในชุมชนซึ่งโดยส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่บริเวณชอยต่างๆ ของถนนราษฎร์อุทิศ จะไม่ให้ความร่วมมือกับคณะกรรมการชุมชนในการรับฟังคำแนะนำ ทั้งนี้สรุปได้ว่า ประชาชนดังกล่าวขาดความรักในชุมชนที่อยู่อาศัย ซึ่งแนวทางการแก้ไขปัญหานี้ คณะกรรมการร่วมกันเสนอว่าจะต้องใช้ระยะเวลาในการรณรงค์และประชาสัมพันธ์เพื่อให้ประชาชนมีจิตสำนึก และมุ่งการพัฒนาเยาวชนในชุมชนให้มีความรู้และจิตสำนึกในการคัดแยกมูลฝอย

3. ชุมชนรัตนวิบูลย์

3.1 ข้อมูลทั่วไปของชุมชน ชุมชนรัตนวิบูลย์ถูกจัดตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2527 มีพื้นที่อยู่ในเขต 3 ของเทศบาลนครหาดใหญ่ มีขนาดของพื้นที่ 80,000 ตารางเมตร ทิศเหนือจดถนนศรีภูวนารถ ทิศใต้จดสะพานข้ามทางรถไฟ ทิศตะวันออกจดถนนนิพัทธ์ภักดี และทิศตะวันตกจดทางรถไฟไปสุโขทัย-ลก

3.2 ลักษณะของชุมชน ชุมชนรัตนวิบูลย์เป็นชุมชนเมือง มีถนนรัตนวิบูลย์และถนนนิพัทธ์ภักดีเป็นถนนสายหลัก ลักษณะของชุมชนเป็นที่อยู่อาศัย ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง

รองลงมาประกอบอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ในเขตชุมชนมีชุมชนแออัด (สลัม) อยู่บริเวณริมทางรถไฟสุโขทัย-ลพบุรีหลายหลังคาเรือน โดยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างและค้าขายมูลฝอยแล้วนำไปขาย

ชุมชนรัตนวิบูลย์เป็นชุมชนนำร่องการคัดแยกมูลฝอย โดยคณะกรรมการชุมชนได้ร่วมกันเสนอชุมชนรัตนวิบูลย์เป็นชุมชนนำร่องในที่ประชุมระหว่างเทศบาลและคณะกรรมการชุมชน ซึ่งทางเทศบาลเห็นว่าคณะกรรมการชุมชนมีความพร้อมและมีความรู้ในเรื่องการคัดแยกมูลฝอย จึงได้สนับสนุนชุมชนรัตนวิบูลย์ให้เป็นชุมชนนำร่องการคัดแยกมูลฝอย ในระยะเริ่มต้นของโครงการเทศบาลได้มาจัดวางถังแยกมูลฝอยตามจุดต่างๆ ที่สำคัญในชุมชน และดำเนินการประชาสัมพันธ์โดยใช้รถกระจายเสียงวิ่งในเขตชุมชนช่วงเย็น (หลังเวลา 16.30 น.) ทุกวัน และคณะกรรมการชุมชนได้ออกให้ความรู้ในเรื่องการคัดแยกมูลฝอยและกระจายข้อมูลข่าวสารให้แก่ประชาชนตามบ้านด้วย ผลจากการดำเนินโครงการในช่วงแรกพบว่า ประสิทธิภาพสำเร็จน้อย คือ ประชาชนยังทิ้งมูลฝอยรวมกันลงในถัง และจากการประเมินผลโครงการโดยเทศบาลได้ข้อสรุปว่า ประชาชนส่วนใหญ่ขาดการมีส่วนร่วมเนื่องจากไม่มีความรู้ในการคัดแยกมูลฝอยและมูลฝอยยังไม่เป็นปัญหาสำคัญของชุมชน นอกจากนี้คณะกรรมการชุมชนยังได้ข้อสรุปว่า ประชาชนส่วนใหญ่ในชุมชนมีระดับการศึกษาไม่สูงนัก จึงทำให้ขาดความสนใจต่อการพัฒนาชุมชนและยังขาดจิตสำนึกในเรื่องการคัดแยกมูลฝอย

หลังเหตุการณ์น้ำท่วมเมืองหาดใหญ่เมื่อปี พ.ศ. 2543 โครงการคัดแยกมูลฝอยได้หยุดลงเนื่องจากอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับโครงการได้รับความเสียหาย ได้แก่ ถังแยกมูลฝอย แผ่นป้ายประชาสัมพันธ์ ซึ่งได้ถูกน้ำพัดพาสูญหายไป และการประชาสัมพันธ์ของเทศบาลได้หยุดลงด้วยเนื่องจากเทศบาลมีภาระหนักในการจัดการฟื้นฟูสภาพเมืองหาดใหญ่หลังเหตุการณ์น้ำท่วม จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับลักษณะของชุมชนรัตนวิบูลย์พบว่า "...ชาวบ้านส่วนใหญ่ไม่ร่ำรวยนัก จะจนเสียมาก สลัมจะอยู่แถวริมทางรถไฟแต่ไม่มีปัญหาอะไร" (สมศักดิ์ ลิบลูย์ (สัมภาษณ์), 23 มีนาคม 2545) ซึ่งประชาชนเหล่านี้มักไม่มีความรู้เรื่องการคัดแยกมูลฝอยเท่าใดนัก การประชาสัมพันธ์จึงเกิดความลำบากมากยิ่งขึ้น อีกทั้งประชาชนให้ความสำคัญกับการประกอบอาชีพเพื่อหารายได้มากกว่าความสนใจในเรื่องสิ่งแวดล้อมในชุมชน ปัญหาเหล่านี้คณะกรรมการชุมชนได้ข้อสรุปว่า ควรจะให้ระยะเวลาส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเพื่อให้ประชาชนในชุมชนเกิดจิตสำนึกเกี่ยวกับปัญหามูลฝอย

3.3 **องค์กรชุมชน** คณะกรรมการชุมชนรัตนวิบูลย์ปฏิบัติหน้าที่ในการประชาสัมพันธ์และให้ความรู้กับประชาชนในชุมชนเป็นอย่างดี คณะกรรมการชุมชนทุกคนมีความเข้าใจในปัญหามูลฝอยและการคัดแยกมูลฝอยเป็นอย่างดี โดยทราบว่าจะต้องจัดการแก้ไขปัญหาด้วยการลดปริมาณมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิด ด้วยวิธีการการแยกมูลฝอยก่อนทิ้ง สาเหตุที่คณะกรรมการมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการคัดแยกมูลฝอยเนื่องจาก ได้รับการปลูกฝังมาจากครอบครัว สถานศึกษา และจากการประชุมร่วมกับเทศบาลนครหาดใหญ่ คณะกรรมการส่วนใหญ่มีจิตสำนึกด้านการคัดแยกมูลฝอย กล่าวคือ มีความต้องการให้ชุมชนสะอาดและเป็นชุมชนตัวอย่างด้านการคัดแยกมูลฝอย

ปัญหาด้านการคัดแยกมูลฝอยที่เป็นสาเหตุมาจากคณะกรรมการชุมชน พบว่า ในการประชุมคณะกรรมการเรื่องโครงการคัดแยกมูลฝอยในชุมชนแต่ครั้งนั้น คณะกรรมการจะมาไม่ครบองค์ประชุม ทั้งนี้เนื่องจากติดภารกิจส่วนตัว ดังนั้นทำให้การดำเนินงานในโครงการอาจเกิดความล่าช้าและไม่ได้รับการปรึกษาหารือแบบครบที่ประชุม แม้ว่าคณะกรรมการชุมชนจะมีความรู้และปฏิบัติการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง แต่ในกรณีชุมชนรัตนวิบูลย์พบว่า จากลักษณะชุมชนดังที่กล่าวมาทำให้การปฏิบัติงานของคณะกรรมการชุมชนไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร